

Foto: Maria Àngels Casademont

>> *Sant Martí Vell, al Gironès, té gairebé tot el nucli antic buit.*

Pobles que tiren milles

Veïns de micropobles de tot Catalunya es reuneixen a Sant Miquel de Campmajor per sumar esforços

«Els micropobles ens hem fet grans. Ja no som quatre pastors vigilant el pessebre. Com la resta de ciutadans, hem progressat: tenim carreres, tenim criteri i hem optat per viure i fer viure els pobles petits. Avui dia, al segle XXI, qui viu en un micropoble és perquè vol, perquè li dona la gana, perquè ho ha decidit. No és perquè, com als anys quaranta, hi va néixer i no té cap opció de futur si no va a la ciutat. Avui dia és una decisió personal d'un ciutadà d'aquest país. Som conscients que tenim menys serveis públics que els que trien l'opció més de ciutat, però estem treballant per aconseguir-ne més. Només ens cal un marc legal adequat per desenvolupar-ho, i no el tenim».

MARIA ÀNGELS CASADEMONT > Text

Ho explicava l'alcalde de Vilamaniscle, Mon Bonaterra, durant la seva ponència a la jornada sobre micropobles que l'Observatori del Paisatge de Catalunya va organitzar a Sant Miquel de Campmajor. Seguia dient: «Tot aquest tema de la participació ciutadana i de la col·laboració assembleària, els micropobles l'estem aplicant de fa molts anys. No tots, evidentment, però una majoria sí: l'alcalde fa una reunió per explicar a la gent què vol fer, per decidir què cal fer amb el pressupost i que la gent pugui participar-hi. Això és el que ara està reclamant la ciutadania: nosaltres ja ho estem fent. Per tant, podem aportar moltes coses positives al país». Mon Bonaterra és el vicepresident secretari

de l'Associació de Micropobles de Catalunya (AMC). A les planes de més endavant, parla dels reptes de la gestió municipal.

Els micropobles estan esdevenint exemples no només de noves formes de fer política sinó també de nous models energètics: sistemes que aprofiten les petites dimensions de les viles per potenciar energies renovables, netes, descentralitzades i autogestionades. En aquest dossier aquest tema el tracta Maria Crehuet, que va estar al capdavant de l'AMC fins fa dos anys i ara n'és la responsable de polítiques energètiques. A Ordís, on ha governat durant dotze anys, s'hi va fer una prova pilot que consistia a utilitzar tots els recursos possibles per produir electricitat i ser autosuficient: energia solar, energia eòlica, biogàs a les

Els micropobles estan esdevenint exemples de noves formes de fer política i de nous models energètics

Foto: Associació de Micropobles de Catalunya

granges i biomassa als boscos. El municipi cobria tota la despesa d'enllumenat públic amb una planta d'estació solar. Ordis té una de les dotze estacions del primer parc fotovoltaic que es va instal·lar a la comarca. El veïnat de Pols, a un quilòmetre i mig al nord-oest del nucli, va amb fanals solars.

A la trobada de Sant Miquel de Campmajor no hi va faltar la presidenta de l'AMC, M. Carme Freixa, alcaldessa de Vallfogona de Ripollès. Tots plegats estan una mica tips de sentir a parlar de les mancances dels municipis més petits i de si han de mantenir o no la seva autonomia política. Que és l'últim lloc on arriba la banda ampla (si és que hi arriba), que l'accessibilitat viària no és el seu punt fort i que la falta de tècnics dificulta que les decisions del Ple tirin endavant ja ho sabem. També sabem que viuen «exclusivament dels impostos» i de les ajudes que reben de la Diputació. N'alertava Josep Fort, el batlle amfitrió del seminari. Això fa que, a la pràctica, molts dels serveis d'aquests pobles siguin prestats a aixopluc dels consells comarcals. «Les dificultats no es poden amagar, però volem mostrar

que hi ha solucions imaginatives per fer-hi front, com pot ser mitjançant la mancomunitat de serveis», assegurava Joan Nogué, director de l'Observatori.

Iniciatives de desenvolupament local

La jornada va aplegar un centenar i mig de catalans de vint-i-sis comarques diferents. Entre ells, Roser Vernet i Joan Vaqué, del Priorat, un territori de cinc-cents quilòmetres quadrats amb dinou municipis (dels vint-i-tres totals) per sota del mig miler d'habitants. Des de l'associació Prioritat estan promovent una candidatura perquè els valors del seu paisatge agrari siguin reconeguts per la UNESCO com a Patrimoni de la Humanitat. Aquesta és l'excusa que fan servir veïns, pagesos, autònoms i activistes per impulsar una nova manera de pensar i planificar la comarca per poder-hi viure i poder-hi treballar dignament. «Normalment qui planifica és l'Administració, però nosaltres preteníem que la planificació estratègica sortís de la base, de la gent, de les entitats, i després continuar amunt i implicar-hi les administracions», aclarien.

>> Ordis cobria totes les despeses d'enllumenat públic amb una part de plaques fotovoltaïques del primer parc solar de l'Alt Empordà.

Hi ha solucions imaginatives per fer front a les dificultats de finançament, com pot ser mitjançant la mancomunitat de serveis

Núria Albà, ceramista de Senan, i Lluís Llobet, director del Centre Art i Natura de Farrera, també van presentar els seus projectes. Les activitats artístiques que duen a terme han contribuït al desenvolupament local. A França, l'arribada de persones relacionades amb oficis d'art i de creació ha aturat l'hemorràgia de població d'alguns d'aquests nuclis petits. Els ajuntaments faciliten la promoció de tallers i d'habitatges com a esquer de ceramistes, escultors, vidriers, dissenyadors de joies o pintors i fan de pont entre els propietaris dels immobles i els nous llogaters, que arriben amb ganes d'arrelar-se i fer família. La residència per a artistes i investigadors de Farrera, referent europeu, i de naturalesa pública, és un gran exemple autòcton de nova vida a la localitat. El centre ha rehabilitat el poble, ha creat llocs de treball i ha reforçat la identitat de la vall. Els veïns s'hi acosten a veure les presentacions de les obres. S'hi fan seminaris, festivals, concerts, exposicions, fires, recorreguts històrics... Fins i tot, tallers per a escoles.

Cases buides i cares

El despoblament va ser un dels temes de la jornada que més preocupava. «Un poble no es farà gran ni podrà acollir famílies si la gent que té les cases tancades no pren cons-

ciència que pel fet de tenir-les tancades no en farà res», posava el crit al cel Carme Ferrer, batllessa de Senan. La vila té vuitanta cases i només n'hi ha quinze d'ocupades. «Quan apareix una família nova que vol venir a viure a Senan, truca a totes les portes d'aquestes cases i tothom li diu que allà no hi ha casa per a ells; però les cases segueixen tancades». Una remor unànime entre el públic constata que això passa molt sovint. Els pobles petits estan plens d'habitatges buits que ni es lloguen ni es venen. Sant Martí Vell n'és un cas extrem: una propietària ha comprat trenta immobles del nucli antic, una tercera part del municipi. No hi viu ningú.

I, mentrestant, els joves van marxant. Se'n queixava l'alcalde de Madremanya, Albert Peracaula: «Als nostres fills se'ls ha posat problemes per poder-se fer un habitatge a llocs allunyats del nucli històric. Han hagut de marxar perquè no se'ls permetia fer-se una casa al costat de la dels pares. Això comporta que els fills no puguin tirar endavant el sector dels pares, cuidar dels seus béns ni cuidar-los a ells quan es facin grans. Al meu municipi fa anys que ens hi trobem. Evidentment, un jove del poble no pot comprar una parcel·la de tres-cents mil euros i fer-se una casa, per això opta per anar a la ciutat. I llavors ve gent que sí que

>> *Senan, a la Conca de Barberà, només té ocupats quinze dels vuitanta habitatges que hi ha a la vila.*

Foto: Associació de Micropobles de Catalunya

Els pobles petits estan plens d'habitatges buits que ni es lloguen ni es venen

Fotos: Maria Àngels Casademont

pot comprar, al cap d'uns anys s'ho ven i... a especular. Realment el poble el crea la gent i aquesta gent, perquè se l'estimi, hi ha de poder viure».

En zones turístiques com l'Empordà, a més, molts se'n van perquè els preus es disparen per les segones residències. L'Ajuntament d'Ullastret sembla que hi ha posat solució. Fa temps que es va adonar que al barri vell els preus eren cada vegada més prohibitius per als veïns i va posar a la venda una vintena de solars municipals a una xifra per sota de la del mercat: uns cent euros el metre quadrat. A l'hora d'adjudicar-los, té en compte que el comprador estigui empadronat a Ullastret o que tingui fills. També obliga a construir-hi una llar de primera residència en un màxim de cinc anys. Així, de dos-cents divuit empadronats que hi havia fa deu anys, s'ha passat a dos-cents vuitanta-vuit.

L'urbanisme, a debat

Una altra qüestió que va aixecar polseguera va ser la Llei d'urbanisme: «La sensació que tenim (des de l'AMC) és que es fa des d'un plànol sobre la taula d'un despatx, que ningú ha baixat del despatx a trepitjar el terreny. Com deia Maria Crehuet, és diferent si mires el campanar d'un poble, que si mires el poble des del campanar, i encara és molt més diferent si el mires des d'un plànol sobre la taula en un despatx».

El subdirector general de Planificació Territorial i Paisatge, Josep Armengol, admetia que el reglament està «molt pensat per al creixement de les grans ciutats» i garantia que la nova legislació superarà aquestes limitacions. L'entitat no n'està gaire convençuda. De fet, ja ha presentat al·legacions a l'Avantprojecte de llei perquè considera que, «un cop més, ignora la realitat i diversitat del territori». Josep M. Aguirre, professor de dret administratiu de la Universitat de Girona, posa llum a la polèmica amb una anàlisi dels instruments que ofereix el nou marc legal.

Precisament, una de les esmenes que l'AMC planteja al Departament de Territori és que els micropobles tinguin un espai de representació en l'elaboració de normatives. És una recomanació que també fa l'advocat Joan Sala, president del Consell Assessor d'Alcaldes.eu. Al final d'aquest dossier proposa crear un nou nivell administratiu supramunicipal dotat amb recursos econòmics per «desenvolupar les polítiques que aquests municipis necessiten» i amb «la capacitat i el reconeixement necessaris per negociar els pressupostos amb els governs». D'aquesta manera, augura, es resol·dria la dependència crònica que els micropobles tenen a les subvencions d'altres institucions públiques.

Maria Àngels Casademont és periodista.

>> L'Ajuntament de Sant Miquel de Campmajor, al Pla de l'Estany, ofereix esmorzar als assistents de la jornada «Els micropobles. Paisatge, urbanisme i identitat territorial».

>> La jornada, organitzada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya, va aplegar un centenar i mig de catalans de vint-i-sis comarques diferents.

La Llei d'urbanisme està pensada per al creixement de les grans ciutats sense tenir present la realitat i la diversitat del territori